

The Sociological effect of Informal Settlements on Addiction and Drugs (Case Study: Kermanshah City)

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Fariba Azizi ¹
Reza Ali Mohseni ^{2*}
Zahra Hazrati Somee ³

How to cite this article

Fariba Azizi, Reza Ali Mohseni, Zahra Hazrati Somee, The Sociological effect of Informal Settlements on Addiction and Drugs (Case Study: Kermanshah City), *Journal of Islamic Life Style Centered on Health*, 2022:5(4): 776-782.

1. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: mohseni.net14@gmail.com

Article History

Received: 2021/10/03

Accepted: 2022/01/17

ABSTRACT

Purpose: Considering that informal settlements are mostly accompanied by aggressive occupation or unauthorized construction and lack the necessary safety, they reproduce social damage within the family institution. Adaptation and compatibility in the outskirts of cities is very low, and families who are forced to live in the outskirts of big cities due to different cultures and different attitudes, often live side by side with each other, not with understanding, but with hostility, and it is natural. It is that they do not feel safe and their families and children suffer the most damage in the outskirts of the cities. By conducting the present research, the effect of informal settlements on addiction and drugs is investigated.

Materials and Methods: The current research is an applied research in terms of its purpose. In terms of method, it is a descriptive research and it will be done as a survey; Because the required information is obtained from the current state of the statistical sample using a questionnaire. It is a researcher-made questionnaire of informal settlements and a standard questionnaire of social harms, which is set in 66 items. The statistical population of the present study includes 270,979 male and female residents of informal settlements in Kermanshah city in the year 1400. In the present study, the minimum sample size required through Cochran's formula was 384 members of 4 informal settlement districts of Kermanshah city (Daulatabad neighborhood, Shatarabad neighborhood, Koliabad neighborhood, Jafarabad neighborhood), and this number was the basis of the analysis. The number was chosen by random-cluster method.

Findings: Addiction damage, as an individual and social problem, is considered a serious social damage in households with informal accommodation in Kermanshah city. So that some unemployed young people and even teenagers have chosen buying and selling drugs as their profession and earn a living in this way. The ease of access to drugs in some neighborhoods causes a tendency to commit special crimes, including drug trafficking and drug use among families living in these settlements.

Conclusion: According to the results of the final fitted model and the significance level related to the predictor variable, it can be said with 95% confidence that informal settlements have an effect on the amount of drug consumption of people living in the informal settlement areas of Kermanshah city. has meaning; That is, with the increase of informal settlements, the amount of drug consumption by family members increases.

Keywords: Informal Settlements, Addiction, Drugs, Family, Kermanshah City.

تأثیر جامعه‌شناختی سکونت‌گاه‌های غیر رسمی بر

اعتیاد و مواد مخدر (مطالعه موردی: شهر کرمانشاه)

فریبا عزیزی^۱

گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

رضاعلی محسنی^{۲*}

گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

زهرا حضرتی صومعه^۳

گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: با توجه به اینکه سکونتگاه‌های غیررسمی عمدتاً همراه با تصرف عدوانی یا ساخت و ساز غیرمجاز بوده و فاقد ایمنی لازم می‌باشد، در درون خود به بازتولید آسیب‌های اجتماعی در نهاد خانواده می‌پردازند. انطباق و سازگاری در حاشیه شهرها بسیار پایین است و خانوارهایی که از فرهنگ‌های متفاوت و نگرش‌های متفاوت مجبور به زندگی در حاشیه شهرهای بزرگ شده‌اند، اغلب نه با تفاهم، بلکه با تخاصم در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند و طبیعی است که آنها احساس امنیت را تجربه نمی‌کنند و نیز خانواده و فرزندان بیشترین آسیب‌ها را در حاشیه شهرها می‌بینند. با انجام پژوهش حاضر، تأثیر سکونت‌گاه‌های غیر رسمی بر اعتیاد و مواد مخدر بررسی می‌شود.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. از نظر روش در زمره تحقیقات توصیفی است و بصورت پیمایشی انجام خواهد شد؛ زیرا اطلاعات مورد نیاز از وضع موجود نمونه آماری با استفاده از پرسشنامه به دست آمده است. پرسشنامه محقق‌ساخته سکونت‌گاه‌های غیررسمی و پرسشنامه استاندارد آسیب‌های اجتماعی می‌باشد که در ۶۶ گویه تنظیم شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۲۷۰۹۷۹ نفر از ساکنین و اهالی مرد و زن مناطق سکونتگاه‌های غیررسمی شهرستان کرمانشاه در سال ۱۴۰۰ می‌باشد. در پژوهش حاضر، حداقل حجم نمونه لازم از طریق فرمول کوکران ۳۸۴ نفر از اعضای ۴ ناحیه اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه (محلّه دولت آباد-محلّه شاطرآباد-محلّه کولی آباد-محلّه جعفرآباد) بود که این تعداد مبنای تجزیه و تحلیل قرار گرفت و این تعداد به روش تصادفی-خوشه‌ای انتخاب شد.

یافته‌ها: آسیب اعتیاد، به عنوان یک مشکل فردی و اجتماعی، در خانوارهای دارای اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه، یک آسیب اجتماعی جدی محسوب می‌شود؛ به طوری که برخی از جوانان بیکار و حتی نوجوانان، خرید و فروش مواد مخدر را به عنوان

حرفه خود انتخاب کرده‌اند و از این راه امرار معاش می‌کنند. سهولت دسترسی به مواد در برخی محلات، موجب گرایش به جرایم خاص، از جمله قاچاق و مصرف مواد مخدر در میان خانواده‌های ساکن در این سکونت‌گاه‌ها می‌شود.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصل از مدل نهایی برازش شده و سطح معنی‌داری مربوط به متغیر پیش‌بین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که سکونتگاه‌های غیررسمی بر میزان مصرف مواد مخدر افراد ساکن در مناطق اسکان غیررسمی شهر کرمانشاه تأثیر معناداری دارد؛ یعنی با افزایش سکونتگاه‌های غیررسمی، میزان مصرف مواد مخدر افراد خانواده افزایش می‌یابد.

واژگان کلیدی: سکونت‌گاه‌های غیررسمی، اعتیاد، مواد مخدر، خانواده، شهر کرمانشاه.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۲۷

* نویسنده مسئول: mohseni.net14@gmail.com

مقدمه

هر جامعه‌ای متناسب با شرایط خود، فرهنگ، رشد و انحطاط خود با انواعی از انحرافات و مشکلات روبرو است که تأثیرات مخربی روی فرآیند ترقی آن جامعه دارد. شناخت چنین عواملی می‌تواند مسیر حرکت جامعه را به سوی ترقی و تعامل هموار سازد، به طوری که علاوه بر درک عمل آن‌ها و جلوگیری از تداوم آن عمل، با ارائه راه‌حلهایی به سلامت جامعه کمک نماید. یکی از انواع انحرافات، موضوع اعتیاد است که «از مهم‌ترین مشکلات در تمامی جوامع، علی‌الخصوص جامعه ما به حساب می‌آید. اعتیاد به دلیل ویژگی‌های ذاتی خود، عموماً با سایر آسیب‌های اجتماعی همراه می‌شود و باعث به هدر رفتن نیروهای ثمربخش هر جامعه‌ای می‌شود. علل گرایش به اعتیاد از مسایل روانی و فردی تا مسایل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی گسترده می‌باشد.» (۱)

یکی از علل گرایش به اعتیاد در میان اعضای خانواده‌ها، اسکان غیر رسمی است. اسکان غیررسمی نه تنها به شکل یک فضای زیستی در حاشیه شهر، بلکه حتی در بدنه اصلی و در محدوده حریم قانونی شهرها ایجاد می‌گردد. (۲). تغییر سیاست‌ها در سکونتگاه‌های غیررسمی نیازمند برنامه‌ریزی صحیح و اصولی در این گونه بافت‌ها است؛ اما سکونتگاه‌های غیررسمی بازتابی از عدم برنامه‌ریزی صحیح در سطح شهرها است. این در حالی است که برنامه‌ریزی‌ها در شهر، جهت تأمین نیازهای تمامی ساکنین شهر نبوده و به گونه‌ای می‌توان عنوان کرد که در برنامه‌ریزی‌ها، فقرای شهری نادیده گرفته شده‌اند. (۳). پژوهش حاضر با هدف بررسی جامعه‌شناختی تأثیر سکونتگاه‌های غیررسمی بر آسیب اجتماعی اعتیاد در شهر کرمانشاه انجام شده است. با توجه به این موضوع، می‌توان گفت که سکونتگاه‌های غیررسمی موجب بروز مشکلات و به هم ریختگی بافت شهری در کلان شهر کرمانشاه شده است با توجه به اینکه بخشی از شخصیت افراد در جامعه شکل می‌گیرد که از طریق یادگیری فراهم می‌شود، حال اگر خانواده و جامعه بستر مناسب

ه: ستیزه والدین: اختلافات زناشویی و نزاع بین پدر و مادر باعث می شود محیط خانواده برای تربیت فرزندان، نا امن و نامناسب شود. وقتی خانواده، کانون و محیط مناسبی برای زندگی نباشد، انسان سعی می کند بیشترین اوقات خود را در خارج از خانواده بگذراند و این کار ارتباط او را با دیگرانی که چون شکارچیان ماهری به دنبال شکار می گردند، زیاد می کند و آنها پس از شناخت مشکل شخص در نقش انسانی دلسوز ظاهر شده و برای فرار از این واقعیت تلخ، فرد را به سوی اعتیاد و دیگر انحرافات اجتماعی فرا می خواند. هر چقدر ستیزه های خانوادگی بیشتر باشد، احتمال کشش به طرف انحرافات اجتماعی بیشتر است.

و: شیوه های تربیتی والدین: مطالعات و تحقیقات نشان می دهد که رفتارهای کودکان و نوجوانان با شیوه های تربیتی والدین رابطه مستقیم و تنگاتنگ دارد. شیوه های تربیتی والدین می بایست با سطح نیازها و خواسته های مختلف فرزندان و همچنین با متدهای تربیتی صحیح اسلامی هماهنگ باشد. چنانچه والدین از شیوه های تربیتی مبتنی بر اصول اعتقادی و مذهبی استفاده نمایند، نتیجه مطلوب در رفتار فرزندان منعکس خواهد شد.

ز: عدم آگاهی و بینش صحیح والدین: مطالعات نشان می دهد کسانی که محروم از تحصیلات بوده و بینش صحیح نسبت به جامعه، تربیت و... نداشته باشند، امکان فریب خوردن و انعطاف پذیری آنها برای ارتکاب به کارهای انحرافی و برخلاف قانون بیشتر است. چون تخصص و آگاهی ندارند، نمی توانند از طریق عادی، زندگی خود را تأمین کنند و به همین دلیل است که جامعه شناسی یکی از راه های پیشگیری از جرائم را عدالت آموزشی می داند.

ح: رشد صنعت و پیشرفت تکنولوژی: اگر در جامعه ای رشد صنعت به سرعت افزایش یابد و درآمد ناشی از آن صنعت به طور عادلانه توزیع نگردد، امکان وقوع سه اتفاق وجود دارد:

اولاً؛ کارکنان برای اداره زندگی خود مجبور می شوند ساعات بیشتری را به کار مشغول شوند و این به نوبه خود موجب خستگی جسمی و روحی در افراد می شود. اگر در آن جامعه برای تفریح و گذراندن اوقات بیکاری مردم از طرف دولت برای استفاده از اوقات فراغت، برنامه ریزی های اجتماعی نشده باشد، زمینه مساعدی برای گرایش به انحرافات اجتماعی فراهم می شود.

ثانیاً؛ مشکل ترافیک در شهرهای بزرگ منجر به خستگی ناشی از کار در افراد شده در نتیجه والدین قدرت تربیت و سرپرستی فرزندان را نخواهند داشت و بی توجهی نسبت به پرورش کودکان و نوجوانان به گرایش آنان به سمت انحرافات اجتماعی از قبیل اعتیاد، سرقت و... کمک خواهد کرد.

ثالثاً؛ رشد شهرها باعث افزایش فاصله و شکاف طبقاتی شده و این خود به خود باعث می شود برقراری ارتباط با دوستان و خویشاوندان کمتر شده و زمینه برای ایجاد انحرافات اجتماعی فراهم شود.

مواد و روش ها

این تحقیق با استفاده از روش پیمایش میدانی و به کارگیری شاخص های سکونتگاه های غیررسمی شهرستان کرمانشاه (ویژگی های

برای رشد افراد را فراهم نکند عواملی همچون ایجاد فضای نامناسب باعث بروز و ظهور آسیب های اجتماعی از جمله اعتیاد خواهد شد. از آنجایی که سکونتگاه های غیر رسمی با تجمعی از اقشار کم درآمد و غالباً با مشاغل غیررسمی و شیوه ای از شهر نشینی ناپایدار همراه هستند، زمینه ساز بسیاری از آسیب های اجتماعی به شمار می روند. بر این اساس، اولین گام برای برنامه ریزی منطقی در سکونتگاه های غیررسمی شناخت درست و جامع این گونه بافت ها است، تا بتوان از طریق آن راهکارهای مناسب، به منظور بهبود شرایط خانوادگی ساکن در این مناطق را ارائه داد.

عوامل مؤثر در ایجاد آسیب های اجتماعی

مطالعات انجام شده در ارتباط با آسیب های اجتماعی، عوامل زیر را منشأ بسیاری از انحرافات اجتماعی قلمداد نموده اند. در این بخش هر یک از عوامل به اجمال مورد بررسی قرار می گیرد:

الف: رفاه اقتصادی خانواده: در خانواده هایی که رفاه و درآمد اقتصادی زیاد است، روابط انسانی بر اثر کثرت کار و یا سرگرمی ضعیف تر می گردد. ضعف روابط انسانی به نوبه خود عامل مساعدی برای کشش به سوی انحرافات اجتماعی است. امروزه والدین و فرزندان نسبت به هم احساس و عاطفه گذشته را ندارند، چون با یکدیگر تماس و ارتباط کمتری دارند و از طرف دیگر افرادی که درآمد بیشتر از حد دارند، موقعیت و زمینه مساعدتری برای تفریحات متنوع در داخل و یا خارج از کشور را دارند و بدیهی است که این قبیل امکانات برای مصرف و فروش مواد مخدر زمینه بسیار مساعدی است.

ب: فقر مادی خانواده: در مطالعات علمی نشان داده شده است که فقر مینا و اساس انحرافات اجتماعی است. از آن جایی که بیشتر مجرمان، معتادان به مواد مخدر و الکل، مبتلایان به امراض روانی و اشخاصی که اقدام به خودکشی می نمایند، از طبقات پایین اجتماعی بوده اند در عصر حاضر از فقر به عنوان عامل عمده انحرافات اخلاقی یاد شده است. ارتکاب جرائم طبقات فقیر از شکافی که بین خواسته های جوانان آن طبقه با آن چه که در دسترس آنهاست، سرچشمه می گیرد. عمده ترین علت انحرافات اخلاقی طبقه فقیر نتیجه فشارهای حاصله از شکست در رسیدن به هدف های معین است.

ج: نابرابری های اقتصادی و اجتماعی: اختلافات طبقاتی هر جامعه، افراد را در موقعیت هایی قرار می دهند که نمی توانند نقش های اجتماعی مناسب خود را بیابند و موجب اختلاف در هنجارهای اجتماعی می شود. در نتیجه، ستیزه هنجارهای اجتماعی، تفاوت معیارها را به وجود می آورد و عدم تعهد به معیارها و تردید در اصالت آنها، عدم پایبندی به قوانین را ایجاد می کند که این به نوبه خود تضادهای اجتماعی را افزایش می دهد. درون این تضاد، کشش به سمت انحرافات اجتماعی وجود دارد.

د: بیکاری: بیکاری به عنوان یک مسئله اجتماعی زمینه مساعدی برای انحرافات اجتماعی است. افراد بیکار بیشترین اوقات خود را در اماکن عمومی از جمله پارک ها می گذرانند و این گونه اماکن، بهترین و مناسب ترین مکان برای کشش به سمت انحرافات اجتماعی از جمله اعتیاد است.

$d =$ خطای پذیرفته شده توسط محقق یا بازه قابل تحمل از برآورد پارامتر مورد نظر (معمولاً در علوم اجتماعی برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته می‌شود). (۵).

در این پژوهش از آنجا که بررسی نظرات تمام واحدهای جامعه به لحاظ زمان، هزینه اقتصادی و... مقدور نبود؛ لذا با استفاده از تکنیک‌های آماری و فنون نمونه‌گیری سعی شد که به نمونه‌هایی دسترسی پیدا گردد که استخراج نتایج از آنها با اعتماد لازم همراه باشد. بنابراین روش نمونه‌گیری برای انجام تحقیق حاضر به صورت نمونه‌گیری تصادفی- خوشه‌ای (۴ ناحیه در بین نواحی سکونتگاههای غیر رسمی شهر کرمانشاه) در نظر گرفته شد تا بتوان به نتایج داده‌های قابل تعمیم‌تر و واقعی‌تر دست یافت. به عبارتی، اگر در نمونه‌گیری طبقه‌ای برای رسیدن به همگنی بیشتر جامعه به چند «طبقه» تقسیم می‌شد و نمونه از درون طبقات تشکیل شده انتخاب می‌گردید، در نمونه‌گیری خوشه‌ای، «خوشه‌ها» در برگزیده گروه‌های ناهمگن از قبل تشکیل شده، هستند. (۶،۷)

از این رو در این پژوهش منطبق با روش نمونه‌گیری تصادفی- خوشه‌ای ۴ محله دولت‌آباد، محله شاطرآباد، محله کولی‌آباد و محله جعفر آباد انتخاب و به ارزیابی وضعیت گروه‌های انسانی آنها پرداخته شد.

در پژوهش حاضر ابزارگردآوری داده‌ها، مشاهده، مطالعات کتابخانه‌ای و استفاده از پرسشنامه (پرسشنامه محقق‌ساخته سکونت‌گاه‌های غیررسمی و پرسشنامه استاندارد آسیب‌های اجتماعی) بود (۸).

یافته‌ها

آمار توصیفی متغیرها

یافته‌های توصیفی حاصل از پژوهش حاضر نشان می‌دهد که از بین ۳۸۴ نفر از آزمودنی‌ها، پاسخ‌دهندگان مرد به تعداد ۳۱۵ نفر (۸۲/۰۳٪)، پاسخ‌دهندگان دیپلم به تعداد ۱۳۶ نفر (۳۵/۸ درصد) و پاسخ‌دهندگان با شغل آزاد به تعداد ۱۷۹ نفر (۴۶/۹٪) و پاسخ‌دهندگان با میزان سطح درآمد متوسط به تعداد ۱۸۴ نفر (۴۸/۹٪) بیشترین نمونه مورد پژوهش را تشکیل می‌دادند. نیز مشخص شد که مینیمم و ماکسیمم سن پاسخ‌دهندگان به ترتیب ۱۹ و ۷۵ سال و میانگین سن پاسخ‌دهندگان برابر با ۴۶/۱۵ سال بود. از طرفی نوع مالکیت مسکن اکثر پاسخ‌دهندگان استیجاری (۴۶/۸ درصد) بوده و از بین ۳۸۴ نفر پاسخ‌دهنده، مینیمم و ماکسیمم عمر ساختمان پاسخ‌دهندگان به ترتیب ۱ و ۷۰ سال و میانگین عمر ساختمان برابر با ۱۹/۱۳ سال، مینیمم و ماکسیمم متراژ ملک مسکونی به ترتیب ۳۵ و ۳۰۰ متر و میانگین متراژ ملک مسکونی برابر با ۹۸/۸۱ متر و مینیمم و ماکسیمم مدت زمان اقامت در محله به ترتیب ۱ و ۵۰ سال و میانگین مدت زمان اقامت در محله برابر با ۱۴/۵۸ بود. علت مهاجرت و انتخاب محله اکثر پاسخ‌دهندگان به تعداد ۱۶۰ نفر (۴۲/۷ درصد)، وضعیت اقتصادی‌شان بود. و نیز در نمونه مورد بررسی ۱۶۹ نفر (۴۴/۵٪) موافق به ترک محل و ۲۱۱ نفر (۵۵/۵٪) مخالف به ترک محل و ۲۴۱ نفر (۶۳/۶٪) موافق و ۱۳۸ نفر (۳۶/۴٪) مخالف به ترک محل به شرط واگذاری زمین یا مسکنی

قانونی، ویژگی‌های اجتماعی- فرهنگی، ویژگی‌های کالبدی و ویژگی‌های اقتصادی) در قالب پرسشنامه طراحی شده و برای بررسی تطبیقی شاخص‌های آسیب‌پذیری اقدام شده است.

از آنجایی که داده‌ها و نتایج پژوهش به صورت اعداد و ارقام است، این تحقیق بر اساس نوع داده‌های جمع‌آوری و تحلیل شده از نوع تحقیقات کمی است. همچنین پژوهش حاضر از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است؛ زیرا از نتایج یافته‌های آن برای حل مشکلات خاص جامعه (مناطق اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه) استفاده می‌شود. و از جنبه زمانی، مقطعی به شمار می‌رود.

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۲۷۰۹۷۹ نفر از ساکنین و اهالی مرد و زن مناطق سکونتگاه‌های غیررسمی شهرستان کرمانشاه در سال ۱۴۰۰ می‌باشد. ویژگی‌های سکونتگاه‌های غیر رسمی شهر کرمانشاه شامل موارد زیر بودند:

۱- همگی در کناره‌ها و به دور از مرکز شهر هستند.
۲- اکثر از نظر ارتباط با مرکز شهر رفت و آمد در داخل محدود وضع نابسامانی دارند.

۳- اکثر آنها بافت اجتماعی ناهمگون داشته از شهرستان و روستاهای مختلف به حاشیه شهر منتقل شده و سکونت یافته‌اند.

بیش از ۳۵ شهرک حاشیه‌ای در اطراف شهر کرمانشاه شکل یافته است که اسکان آنها نامناسب و غیررسمی بوده و استانداردهای شهرسازی و شهرنشینی در آنها به ندرت قابل رؤیت است. همانطور که گفته شد ۳۵ شهرک حاشیه‌ای شهر کرمانشاه یا به عبارتی ۳۷/۵ درصد از کل جمعیت شهر کرمانشاه را در خود جای داده‌اند. از این میان ۳۵ شهرک حاشیه‌ای، با حجم جمعیتی معادل ۲۲۵۰۹۷ نفر در سال ۱۳۹۲، از نظر اسکان متعارف و غیررسمی، ۱۳ شهرک دارای وضعیتی حادث‌تر از بقیه بوده‌اند، این ۱۳ شهرک روی هم رفته ۸۷/۹ درصد از جمعیت ۳۵ شهرک حاشیه‌ای را در خود جای داده‌اند. (۴).

در پژوهش حاضر، حداقل حجم نمونه لازم از طریق فرمول کوکران ۳۸۴ نفر از اعضای ۴ ناحیه اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه بود که این تعداد مبنای تجزیه و تحلیل قرار گرفت و این تعداد به روش تصادفی- خوشه‌ای انتخاب شد. در این پژوهش جهت تعیین حداقل حجم نمونه لازم از میان گروه‌های انسانی، از فرمول کوکران به شرح فرمول زیر استفاده شد:

$$n = \frac{Nz'_{\alpha/2}p(1-p)}{(N-1)d' + z'_{\alpha/2}p(1-p)}$$

که در آن:

$n =$ حداقل حجم نمونه لازم

$N =$ حجم جامعه آماری

$p =$ نسبت توزیع صفت در جامعه

$Z_{\alpha/2} =$ مقدار به دست آمده از جدول توزیع نرمال استاندارد (در این تحقیق و با در نظر گرفتن مقدار خطای ۰/۰۵، مقدار به دست آمده از جدول توزیع نرمال استاندارد ۱/۹۶ می‌باشد).

بودند که از دلایل عدم تمایل به ترک محله اکثر پاسخ‌دهندگان به تعداد ۱۵۱ (۴۲/۸٪) نزدیکی به محل کار بود. و در آخر از بین ۳۸۴ نفر از پاسخ‌دهندگان در خصوص شرکت در فعالیت‌هایی برای بهبود وضع محدودۀ خود در طی ۵ سال گذشته، ۱۷۷ نفر (۴۶/۱٪) در فعالیت‌ها شرکت کرده بوده و ۲۰۲ نفر (۵۳/۳٪) شرکت نکرده بودند.

مینیمم، ماکسیمم، میانگین و انحراف معیار برای شاخص‌های توصیفی آسیب مواد مخدر ۴/۲ بود.

جدول ۱. نتایج آزمون رگرسیون ساده (متغیر وابسته: میزان مصرف مواد مخدر)

سطح معناداری (Sig)	آماره t	ضریب بتا (β)		متغیر
		استاندارد	غیر استاندارد	
*.۰/۰۰۰	۲۰/۵۳۵		۲/۸۱۰	ضریب ثابت
*.۰/۰۰۰	۳/۲۶۲	/۶۶۵۰	/۶۵۵۰	سکونتگاههای غیررسمی
.۰/۰۰۰*	(Sig)	سطح معنی داری مدل	۱۱/۵۹۲	آماره F
۱/۸۱۹	آماره دوربین واتسون (Durbin-Watson)		۰/۶۳۲	ضریب تعیین R^2
			۰/۰۸۵	سطح معنی داری کولموگروف اسمیرنوف (K-S)

* معنی داری در سطح ۰/۰۵

بررسی کفایت مدل:

با توجه به جدول فوق، مقدار آماره F برابر با ۱۱/۵۹۲ و سطح معنی‌داری مدل برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است ($\text{Sig} = 0.000 < 0.05$) که نشان دهنده ی کفایت مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌باشد. بر این اساس می‌توان پذیرفت که مدل به طور کلی توان تبیین بخشی از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل سکونتگاههای غیررسمی را دارا می‌باشد. همچنین مقدار آماره ی ضریب تعیین R^2 (۰/۷۷۰) نشان می‌دهد که سکونتگاههای غیررسمی در مجموع توان تبیین ۶۳/۲ درصد از تغییرات متغیر میزان مصرف مواد مخدر را دارند.

مدل رگرسیونی به دست آمده به صورت زیر می‌باشد.

(سکونتگاههای غیررسمی) $+۰/655 + ۲/۸۱۰ =$ میزان مصرف مواد مخدر

فرضیه تحقیق:

سکونتگاه‌های غیررسمی بر میزان مصرف مواد مخدر افراد ساکن در مناطق اسکان غیر رسمی شهر- کرمانشاه تاثیر معناداری دارد. در این فرضیه متغیر پیش بین (مستقل)، "سکونتگاههای غیررسمی" و متغیر وابسته، "میزان مصرف مواد مخدر" است. نتایج رگرسیون ساده در جدول زیر نشان داده شده است:

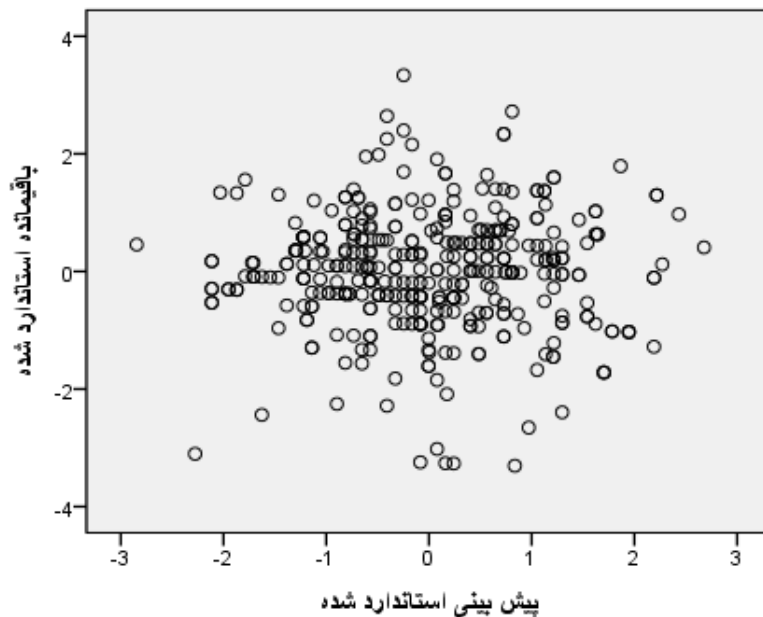
قبل از شروع تفسیر، ابتدا پیش شرط های مدل رگرسیون ساده مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت تأیید آنها به تفسیر نتایج پرداخته می‌شود.

بررسی برقراری پیش شرط های مدل رگرسیون چندگانه طبق جدول ۱:

مقدار احتمال مربوط به آزمون کولموگروف اسمیرنوف برابر ۰/۰۸۵ می‌باشد که از ۰/۰۵ بزرگتر است بنابراین با اطمینان ۹۵٪ نرمال بودن باقیمانده‌ها مورد تایید قرار می‌گیرد.

مقدار آماره دوربین- واتسون برابر ۱/۸۱۹ می‌باشد، با توجه به این که این مقدار نزدیک به عدد ۲ می‌باشد، لذا می‌توان استقلال باقیمانده‌ها در مدل برازش شده را پذیرفت.

طبق نمودار ۴-۸، نمودار پراکنش آماری باقیمانده‌های استاندارد شده در مقابل پیش‌بینی استاندارد شده روندی مشاهده نشده و تقارن مشاهدات حول خط صفر می‌باشد. بنابراین همسانی واریانس های باقیمانده‌ها مورد تایید قرار می‌گیرد.

نمودار ۱. نمودار پراکنش باقیمانده های استاندارد شده در مقابل مقادیر پیش بینی استاندارد شده

ناگزیرند در سکونتگاه های غیر رسمی اسکان یابند و بدین ترتیب مشکلات مدیران شهری در ساماندهی محلات نامتعارف شهری را تشدید می نماید. سکونتگاه های غیر رسمی هم تاثیر به سزایی در به وجود آوردن معضلات و آسیب های اجتماعی از جمله اعتیاد دارد. بنابراین با توجه به یافته ها می توان نتیجه گیری کرد که سکونتگاه های غیر رسمی موجب بروز مشکلات و به هم ریختگی بافت شهری در کلان شهر کرمانشاه شده است (۱۳).

پژوهش حاضر با هدف بررسی جامعه شناختی تأثیر سکونتگاه های غیر رسمی بر آسیب اجتماعی اعتیاد انجام گرفت. از مجموع یافته های پژوهش حاضر می توان دریافت که سکونتگاه های غیر رسمی بر میزان اعتیاد خانوارها و افراد ساکن در مناطق اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه تأثیر معناداری دارد؛ یعنی با افزایش سکونتگاه های غیر رسمی، میزان آسیب های اجتماعی افراد افزایش می یابد. همچنین یافته های کلی این تحقیق در تأیید نتایج سایر مطالعات نشان می دهد که سکونتگاه های غیر رسمی با توجه به شاخص های آسیب های اجتماعی در وضعیت نامطلوبی بوده و در این زمینه با شهر اصلی خود اختلاف چشمگیری دارند. تحول در نحوه نگرش های اقتصادی به مراتب سریعتر از تحول در نحوه نگرش های فرهنگی است و این امر به دلیل ریشه دار بودن سنن و عقاید اجتماعی در میان ساکنان می باشد (۱۴).

با توجه به نتایج حاصل از مدل نهایی برازش شده و سطح معنی داری مربوط به متغیر پیش بین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که سکونتگاه های غیر رسمی بر میزان مصرف مواد مخدر خانوارهای ساکن در مناطق اسکان غیر رسمی شهر کرمانشاه تاثیر معناداری دارد؛ یعنی با افزایش سکونتگاه های غیر رسمی، میزان مصرف مواد مخدر افراد افزایش می یابد. خرید و فروش مواد مخدر در این مناطق به راحتی امکان پذیر است که از احساس امنیت توزیع کنندگان این مواد در آن مناطق ناشی می شود. به لحاظ فقر علمی و درصد بالای بیکاری و نیز، رهایی یافتن از برخی فشارهای روحی و... میل

بنابراین با توجه به تایید همه پیش شرط های فوق، می توان به نتایج حاصل از مدل نهایی برازش شده اطمینان داشت و در ادامه با توجه به نتایج بدست آمده از جدول فوق، به بررسی فرضیه ویژه سوم پژوهش پرداخته می شود (۹).

با توجه به جدول ۱، سطح معنی داری مربوط به متغیر پیش بین "سکونتگاه های غیر رسمی" برابر با ۰/۰۰۰ است که کمتر از ۰/۰۵ می باشد ($\text{Sig} = ۰/۰۰۰ < ۰/۰۵$) بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت سکونتگاه های غیر رسمی بر میزان مصرف مواد مخدر افراد ساکن در مناطق اسکان غیر رسمی شهر - کرمانشاه تاثیر معناداری دارد. از آنجا که مقدار ضریب رگرسیون متغیر "سکونتگاه های غیر رسمی" برابر با ۰/۶۵۵ و مثبت است بنابراین نوع تاثیر آن بر سکونتگاه های غیر رسمی، مستقیم می باشد. در مدل رگرسیونی فوق، به ازای یک واحد افزایش در "سکونتگاه های غیر رسمی"، به میزان ۰/۶۵۵ واحد، میزان مصرف مواد مخدر افراد افزایش می یابد (۱۰).

نتیجه گیری

با توجه به اینکه بخشی از شخصیت افراد در خانواده و سپس جامعه شکل می گیرد که از طریق یادگیری فراهم می شود، حال اگر جامعه بستر مناسب برای رشد خانواده ها و افراد را فراهم نکند؛ عواملی همچون ایجاد فضای نامناسب، باعث بروز و ظهور آسیب های اجتماعی خواهد شد. از آنجایی که سکونتگاه های غیر رسمی با تجمعی از اقشار کم درآمد و غالباً با مشاغل غیر رسمی و شیوه ای از شهر نشینی ناپایدار همراه اند زمینه ساز بسیاری از آسیب های اجتماعی به شمار می روند (۱۱، ۱۲).

شهر کرمانشاه در طی چند دهه اخیر از لحاظ سکونتگاه های غیر رسمی رشد فزاینده ای داشته است و با توجه به مرکز استان بودن، پذیرای مهاجران بوده و مهاجران تازه وارد به دلیل عدم توانایی در پرداخت هزینه های اجاره و یا تملک واحد مسکونی رسمی

and social empowerment of Kermanshah city.

5. Rafipour, Faramarz, (1373) measuring the attitude of villagers towards construction jihad, center for research and analysis of rural issues, first edition
6. Bruhl, Henri Levy and others. (1381), Law and Sociology, translated by Mostafa Rahimi and others, Tehran, Soroush.
7. Alborz Development and Development Consulting Engineers, (2009), analysis of the general demographic situation, employment and unemployment (the case of exploring the informal settlements of Jafar Abad, Daulat Abad, Shatar Abad, Koli Abad) Kermanshah city.
8. Adel el, M. Sherine, S. Fadwa, k. (2016), Affordable Housing as a Method for Informal Settlements Sustainable Upgrading, Procedia- Social and Behavioral Sciences. Vol. 223. pp: 126-133.
9. Beckley, Amber L (2015). Deterrence versus Marginalization: Evidence from Immigrant Offending, Race and Justice, July 2015; vol. 5, 3: 278-300.
10. Castells, M, (2018); The Urban Question: A Marxist Approach; Cambridge; MIT Press.
11. Caves W. Roger (2015). Encyclopedia of the city, published by Routledge.
12. Chatterjee, M. (2010), Slum dwellers response to flooding events in the megacities of India, Mitig Adapt Starteg Glob Change. Vol. 15. Pp: 337-353.
13. Delanty, Gerard (2013). Community, Routledge.
14. Douglas, I. (2016), Peri-urban ecosystems and societies: transitional zones and contrasting values. In: McGregor, D, Simon, D, Thompson, D. (Eds.), The Peri-Urban Interface: Approaches to Sustainable Natural and Human Resource Use. Earthscan, London, pp. 18-2

به استعمال مواد مخدر در این مناطق بیشتر است. برخی از جوانان بیکار و حتی نوجوانان، شغل و حرفه خود را به خرید و فروش مواد مخدر محدود کرده‌اند و حتی مکان و وسایل استفاده از آن را در اختیار متقاضیان قرار می‌دهند و از این راه امرار معاش می‌کنند. سهولت دسترسی به مواد در برخی محلات، موجب گرایش به جرایم خاص، از جمله قاچاق و مصرف مواد مخدر می‌شود. توزیع ناعادلانه ثروت در جامعه و تملک ثروت و قدرت در دست طبقه خاصی از جامعه و به تبع آن مقاومت در برابر این ساختار روابط اجتماعی و طبقاتی، سبب وقوع جرم می‌شود. به بیان بهتر، ارتکاب جرم در این مناطق یعنی اعتراض به جامعه نابرابر؛ یعنی زیر پا گذاشتن قوانینی که منافع اقلیت را در مقابل منافع اکثریت قرار داده است؛ فریادی است علیه بی‌عدالتی اجتماعی و طبقاتی شدن جامعه‌ای که هر روز مادی‌گرایی و تجمل‌پرستی در آن گسترش می‌یابد. از آنجا که اکثر مردمان حاشیه‌نشین جزء طبقه کارگر جامعه هستند، تعارض میان طبقه قدرتمند و تصمیم‌گیر و طبقه زیردست، امری بدیهی است و هریک برای حفظ موقعیت خود تلاش می‌کنند. این کشمکش گاه جرایمی مانند سرقت از کارخانه را به دنبال دارد؛ اگرچه گاهی هم در اعتراض به مقررات و برنامه‌های طبقه فرادست یا همان صاحبان تولید، دست به عمل مجرمانه می‌زنند.

یافته‌های این پژوهش بیانگر آن است که به فراخور گونه‌های متفاوت سکونتگاه‌های غیررسمی، سیاست‌ها و اقدامات متفاوتی باید در دستور کار مدیران شهری قرار گیرد تا گام برداشتن شهروندان تهدیدست به سوی شرایطی بهتر رهگشایی شده و یکپارچگی با متن را بر جای جدایی‌گزینی حاشیه بنشیند. بدون شک در ساماندهی و توانمندسازی سکونتگاه‌های غیر رسمی باید رویکردی شهرنگر مورد توجه قرار گیرد که هم‌زمان آسیب‌های اجتماعی، تأمین نیازهای پایه و تأمین حداقل معیشت به ویژه در بخش غیررسمی را در کانون توجه داشته باشد. تأمین حق سکونت به منزله نخستین گام اعتماد سازی اجتماعات مذکور و نیز تشکیل سرمایه اقتصادی- اجتماعی لازم برای اقدامات بهسازی ضروری است.

References

1. Sotoudeh, Hedayatullah, (2015), Social Injuries (Sociology of Deviances), Tehran: Avai Noor.
2. Ali Akbari, Esmail, (2013), Urban Development and Social Pathology in Iran, Geographical Research Quarterly, 35th Year, Number 48, pp. 49-69.
3. Shia, Ismail, (1388), Introduction to Urban Planning, Tehran, University of Science and Technology Publications.
4. Tadbir Shahr consulting engineers. (2019), Feasibility of urban improvement